

De Boomgaard 20-26 te Koudekerk aan den Rijn

rapport 4061

De Boomgaard 20-26 te Koudekerk aan den Rijn

Een archeologische begeleiding

N. Bouma

Colofon

ADC Rapport 4061

De Boomgaard 20-26 te Koudekerk aan den Rijn
Een archeologische begeleiding

Auteur: N. Bouma

In opdracht van: Gemeente Alphen aan den Rijn

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, februari 2016

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:
G.L. Williams

ISSN 1875-1067

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel 033 299 8181
Fax 033 299 8180
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
2 Archeologische verwachting	8
3 Methoden	10
4 Resultaten	11
4.1 Fysisch geografisch onderzoek	11
4.2 Sporen en structuren	11
4.3 Vondstmateriaal	11
5 Interpretatie en conclusies	12
Literatuur	13
Lijst van afbeeldingen en tabellen	13
Verklarende woordenlijst	14
Afkortingen in de database	15

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Zuid-Holland
Gemeente:	Alphen aan den Rijn
Plaats:	Koudekerk aan den Rijn
Toponiem:	De Boomgaard 20-26
Kaartblad:	30H
Coördinaten:	101.170/460.707; 101.158/460.648; 101.074/460.676; 101.085/460.755
Projectverantwoordelijke:	N. Bouma
Bevoegde overheid:	Gemeente Alphen aan den Rijn
Adviseur bevoegde overheid:	Omgevingsdienst Midden-Holland
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	3298672100
ADC-projectcode:	4170613
Complex en ABR codering:	Onbepaald (XXX)
Periode(n):	Niet van toepassing
KNA versie:	3.3
Geomorfologische context:	Rivier-inversierug (RIN)
NAP hoogte maaiveld:	De straat (Hoogewaard) ligt op ca. -0,08 m NAP, naar het noorden aflopend naar -0,5 m NAP
Maximale diepte onderzoek:	Ca. 3 m onder maaiveld
Uitvoering van het veldwerk:	21 tot en met 24 september 2015
Beheer en plaats documentatie:	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Zuid-Holland
e-depot link:	http://dx.doi.org/10.17026/dans-22n-8gtz

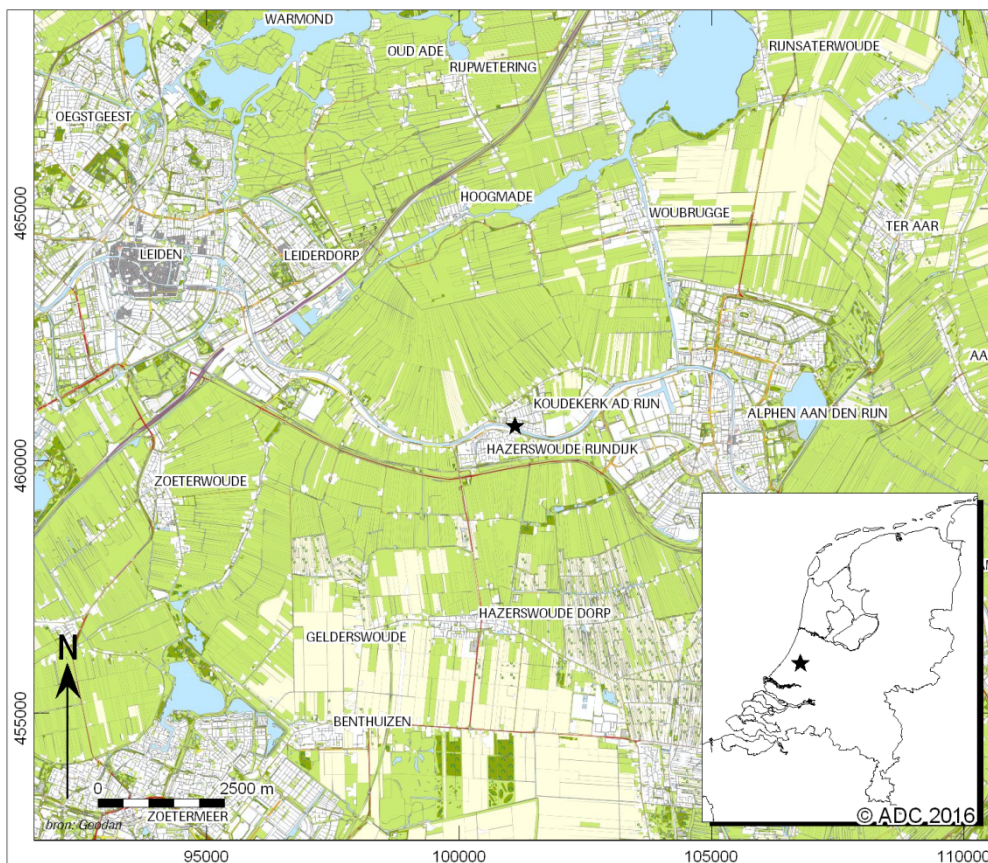
Samenvatting

In opdracht van de gemeente Alphen aan den Rijn heeft ADC ArcheoProjecten een Archeologische Begeleiding (conform protocol Opgraven) uitgevoerd ten behoeve van een bodemsanering op de locatie De Boomgaard 20-26 te Koudekerk aan den Rijn. In het plangebied was sprake van drie verontreinigingsspots met minerale olie in de grond en in het grondwater. De verontreiniging was op sommige plaatsen al aanwezig vanaf 20 cm onder maaiveld tot soms wel drie meter diep. Het plangebied ligt in een zone waar op grond van het bestemmingsplan Koudekerk aan den Rijn een dubbelbestemming Waarde-Archeologie geldt. De voor Waarde-Archeologie bestemde gronden zijn mede bestemd voor de bescherming en het behoud van archeologische waarden. In deze gebieden moet archeologisch onderzoek uitgevoerd worden indien werkzaamheden plaatsvinden over een oppervlakte groter dan 10 m² en dieper dan 30 cm. Ook op de archeologische waarden- en beleidskaart van de voormalige gemeente Rijnwoude heeft het plangebied een hoge archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische sporen en vondsten. Hier gelden de criteria 100 m² en 30 cm. Deze criteria werden bij de saneringswerkzaamheden overschreden. Omdat de saneringswerkzaamheden een bedreiging vormden voor eventuele archeologische resten in het plangebied had het bevoegd gezag bepaald dat de sanering moest worden uitgevoerd onder archeologische begeleiding.

Ondanks de hoge archeologische verwachting zijn er in het plangebied geen archeologische sporen of vondsten aangetroffen. Onder de 20 tot 50 cm dikke bouwvoor of geroerde bovengrond bevond zich een dik pakket lichtblauwgrijs, matig zandige klei. Het in de bovengrond aanwezige puin en afval kan waarschijnlijk worden toegeschreven aan de sloop van de bedrijfsgebouwen in de jaren zeventig van de vorige eeuw.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren
Nieuwe tijd	1500 - heden
Nieuwe tijd C	1850 - heden
Nieuwe tijd B	1650 - 1850 na Chr.
Nieuwe tijd A	1500 - 1650 na Chr.
Middeleeuwen:	450 - 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen B / Late Middeleeuwen	1250 - 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen A / Volle Middeleeuwen	1050 - 1250 na Chr.
Vroege Middeleeuwen D / Ottoonse periode	900 - 1050 na Chr.
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische tijd	725 - 900 na Chr.
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische tijd	525 - 725 na Chr.
Vroege Middeleeuwen A / Volksverhuizingstijd	450 - 525 na Chr.
Romeinse tijd:	12 voor Chr. - 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	800 - 12 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	5300 - 2000 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	8800 - 4900 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	tot 8800 voor Chr.

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied.

Afb. 2. Het plangebied voor aanvang van de sanering in deelgebied B.

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Alphen aan den Rijn heeft ADC ArcheoProjecten van 21 tot en met 24 september 2015 een Archeologische Begeleiding (conform protocol Opgraven) uitgevoerd ten behoeve van een grond- en grondwatersanering op de locatie De Boomgaard 20-26 te Koudekerk aan den Rijn (afb. 1 en 2). Uit het saneringsplan bleek dat er sprake was van drie verontreinigingsspots, onderverdeeld in deellocatie A, B en C. Deellocatie A bevond zich aan de straatzijde langs de Hoogewaard. Hier waren tanks gelegen langs de zijgevel van de woning aan de Hoogewaard 43. Hier was verontreiniging in de grond aanwezig tussen 1,5 en 2 meter beneden maaiveld. In het grondwater bevond de verontreiniging zich tussen 1,5 en 3 meter beneden maaiveld. Op deellocatie B, De Boomgaard 22 en 24, hebben vermoedelijk een afleverzuil en ondergrondse dieseltank in de achtertuin gelegen. Hier was verontreiniging in de grond aanwezig van 0,2 tot 3 meter onder maaiveld. In het grondwater was dit 0,7 tot 6 meter beneden maaiveld. In deelgebied C, De Boomgaard 26, was de verontreiniging vermoedelijk afkomstig van de voormalige werkplaats. De verontreiniging in de grond was aanwezig van 0,2 tot 2 meter onder maaiveld. In het grondwater was geen verontreiniging aanwezig.

Het plangebied ligt in een zone waar op grond van bestemmingsplan Koudekerk aan den Rijn een dubbelbestemming Waarde-Archeologie geldt. De voor Waarde-Archeologie bestemde gronden zijn mede bestemd voor de bescherming en het behoud van archeologische waarden. In deze gebieden moet archeologisch onderzoek uitgevoerd worden indien werkzaamheden plaatsvinden over een oppervlakte groter dan 10 m² en dieper dan 30 cm. Ook op de archeologische waarden- en beleidskaart van de voormalige gemeente Rijnwoude heeft het plangebied een hoge archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische sporen en vondsten. Hier gelden de criteria 100 m² en 30 cm. Deze criteria worden overschreden bij de geplande saneringswerkzaamheden.

De graafwerkzaamheden ten behoeve van de sanering konden een eventueel aanwezige archeologische vindplaats ernstig beschadigen en mogelijk zelfs geheel vernietigen. Daarom had de bevoegde overheid gesteld dat de saneringswerkzaamheden moesten worden uitgevoerd onder archeologische begeleiding. De gemeente Alphen aan den Rijn had opdracht gegeven voor het archeologisch begeleiden van de sanering van deelgebied B.

Een Archeologische Begeleiding kan als volgt omschreven worden: een inventarisatie, karakterisering en documentatie van aan- en afwezigheid van archeologische waarden in een gebied dat verstoord zal worden door niet aan archeologie gerelateerde activiteiten. Van de archeologische waarden wordt een karakterisering gegeven waarbij tenminste de volgende aspecten aan de orde zijn: periodeaanduiding, geologische context, aard (typering) en reden tot behoud *in situ* (bij protocol opgraven). Het doel van de begeleiding conform protocol opgraven is om binnen de grenzen van de sanering tijdens de graafwerkzaamheden waargenomen grondsporen en vondsten te documenteren en, indien mogelijk, te bergen. Met het veiligstellen van vondstmateriaal en het documenteren van waargenomen grondsporen kan informatie worden behouden die van belang is voor de kennisvorming over het verleden.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het Programma van Eisen (PvE).¹ De opgravingsdocumentatie die tijdens de begeleiding is verzameld, is gedeponneerd in het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Zuid-Holland.

Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 3000 m² en is gelegen in een woonwijk. Het onderzoeksgebied kan worden onderverdeeld in drie deellocaties. Deellocatie A bevindt zich aan de straatzijde langs de Hoogewaard. Deelgebied B betreft de achtertuinen van de huizen De

¹ Williams 2015. Goedgekeurd door de bevoegde overheid op 3 september 2015.

Boomgaard 22 en 24 en deelgebied C is de steeg aan de voorzijde van deze woningen en de achtertuin van De Boomgaard 26.

Het onderzoek is uitgevoerd door N. Bouma (senior archeoloog). Controle en coördinatie van documentatie en vondstverwerking is uitgevoerd door M.G. Nieuwenhuijsen en J.W. Beestman.

Vraagstelling

In het Programma van Eisen (PvE) zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld voor het onderzoeksgebied:

1. Zijn er één of meerdere vindplaatsen aanwezig in het onderzoeksgebied, en zo ja, waar bestaan deze uit?
2. Bij afwezigheid van archeologische resten; wat is hiervoor de verklaring?
3. Wat is de omvang van eventuele verstoringen?
4. Wat is de aard, diepteligging, datering, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren?
5. Hoe is de conservering en gaafheid van de bodem en de archeologische resten?
6. Wat voor een type sits en off-site patronen kunnen worden onderscheiden en hoe laten deze zich op basis van de opgraving ruimtelijk begrenzen?
7. Wat is de fysiek landschappelijke ligging/opbouw van de vindplaatsen?
8. Wat kunnen de uitkomsten van het onderzoek zeggen over de omliggende terreinen in de omgeving?
9. Indien er geen archeologische resten worden aangetroffen, wat is de reden voor de afwezigheid van archeologische resten?
10. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig binnen het plangebied? Wat is hun aard, datering, fysieke kwaliteit (gaafheid en conservering), diepteligging en ruimtelijke verspreiding (zowel horizontaal als verticaal/stratigrafisch)?

Opzet van het rapport

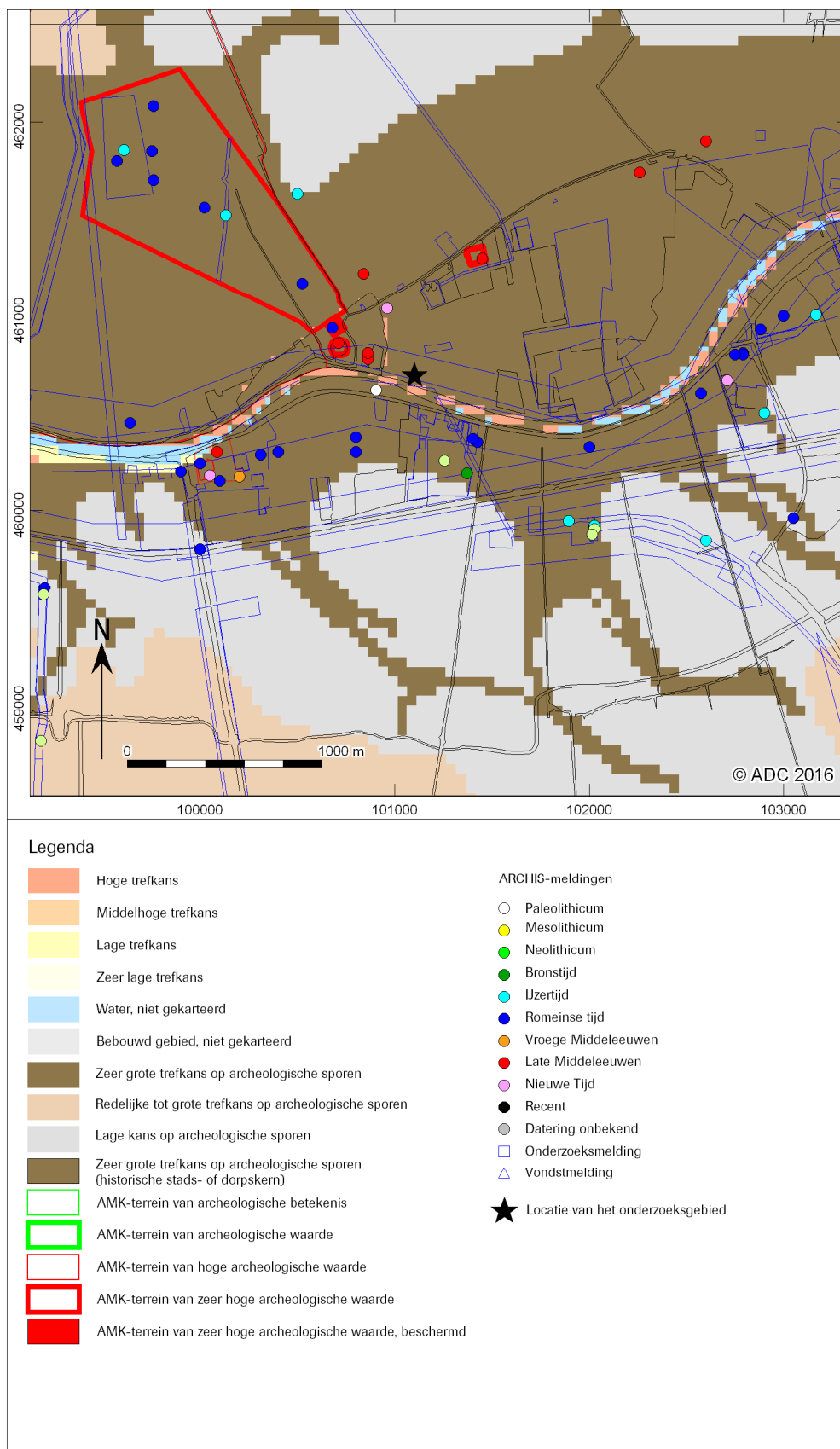
Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.3 -specificatie OS15). In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd, waarna de eerste conclusies volgen. Indien nodig kan altijd worden teruggegrepen op de basisgegevens in het e-depot (zie e-depot link in de tabel met administratieve gegevens).

Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk volgt een omschrijving van de archeologische verwachting in hoofdstuk 2. Vervolgens worden de gehanteerde onderzoeksmethoden en opgravingsstrategie beschreven in hoofdstuk 3. De resultaten van het onderzoek komen aan bod in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 staan de conclusies van het onderzoek en de beantwoording van de onderzoeksvragen.

2 Archeologische verwachting

In het plangebied heeft geen archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Op de archeologische waarden- en beleidskaart van de voormalige gemeente Rijnwoude heeft het plangebied een hoge archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische sporen en vondsten. De hoge verwachting is gebaseerd op het feit dat Koudekerk aan den Rijn op het hoger gelegen deel ligt van een restgeul van de Oude Rijn (bijgenaamd Het Oog van Koudekerk). Hoewel het plangebied ten noorden van de Oude Rijn ligt, is de verwachting op het aantreffen van Romeinse resten hoog (afb. 3). Ten oosten en westen van het onderzoeksgebied zijn in plangebied Rijnpark en de Lagewaardse Polder aanwijzingen gevonden voor nederzettingen uit de Midden- of Vroeg-Romeinse tijd en de Middeleeuwen. Op basis van historisch kaartmateriaal wordt bebouwing uit de Nieuwe tijd (16^e/17^e eeuw en later) niet verwacht. Pas op de topografische kaart van 1959 is voor het eerst bebouwing zichtbaar in het huidige onderzoeksgebied.

Uit de milieukundige bodemonderzoeken in de vorm van boringen blijkt dat er veel puin en baksteen aanwezig is in de bodem. Meerdere boringen zijn hierdoor gestaakt. Mogelijk gaat het hier om resten van bebouwing die zichtbaar is op de topografische kaart van 1959.

Afb. 3. Overzicht van alle waarnemingen, onderzoeksmeldingen en monumentterreinen in de omgeving van het plangebied.

3 Methoden

De archeologische begeleiding is uitgevoerd conform de KNA versie 3.3 en de bepalingen uit het PVE. Voor aanvang van het graafwerk zijn foto's gemaakt van de beginsituatie en de omgeving. Het graafwerk is verricht door een rupskraan met gladde bak onder leiding van een DLP-er en onder begeleiding van een MKB-er. De met olie verontreinigde grond is laagsgewijs afgegraven, in containers op het terrein in depot gezet en deze containers werden met vrachtwagens afgevoerd. De omvang en ontgravingsdiepte van de put was afhankelijk van de verspreiding en diepte waarop de olieverontreiniging nog in sterke mate werd aangetroffen. De maximale diepte van de ontgraving bedroeg iets meer dan 3 m. Het maaiveld bevond zich op ongeveer -0,5 m NAP. Tijdens de werkzaamheden is de grond met een metaaldetector onderzocht. Indien aanwezig konden grondsporen met een *robotic Total Station* (rTS) worden ingemeten en beschreven. De bodemopbouw is bestudeerd aan de hand van de putwanden, waarbij alle lagen zijn beschreven en getekend op schaal 1:20.

De begeleiding was zodanig georganiseerd dat de werkzaamheden geen vertraging hebben opgelopen door het archeologisch onderzoek.

Afb. 4. Ligging van deelgebied B op luchtfoto. (Bron: Google Maps).

4 Resultaten

4.1 Fysisch geografisch onderzoek

De bodem in deelgebied B heeft een zeer uniforme opbouw (afb. 5). De natuurlijke ondergrond bestaat hier uit een ca. 2,5 m dik pakket lichtblauwgrijze, matig zandige klei. In de top is dit pakket uiterst siltig (Ks4) en naar beneden toe wordt dit kleipakket steeds kleiiger. Hierboven ligt een donkergrijs, matig zandig kleipakket met daarin resten baksteen, mortel en andere puinresten. De laag hierboven is zeer rijk aan puin in de vorm van bakstenen, dakpannen, golfplaten, stukken hout en modern afval. De bovengrond van maximaal 20 cm dik betreft de laag teelaarde direct onder het voormalige grasveld in de tuinen. De puinlaag hieronder is waarschijnlijk toe te schrijven aan de sloop van de voormalige werkplaats en bedrijfsgebouwen die hier vanaf 1959 tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw hebben gestaan. De donkere laag hieronder kan als ophogingslaag worden geïnterpreteerd of als de voormalige bouwvoor van voor de bouw van de werkplaats in 1959.

Afb. 5. Bodemopbouw in deelgebied B, noordprofiel.

4.2 Sporen en structuren

Er zijn in deelgebied B geen sporen of structuren aangetroffen.

4.3 Vondstmateriaal

Er is in deelgebied B geen vondstmateriaal aangetroffen.

5 Interpretatie en conclusies

Bij de archeologische begeleiding van een bodemsanering in deelgebied B zijn geen sporen of vondsten aangetroffen. De natuurlijke ondergrond bestaat uit een dik pakket klei dat in de top uiterst siltig is en naar beneden toe kleiiger wordt. Het puin dat in de geroerde bovengrond is aangetroffen, kan waarschijnlijk worden toegeschreven aan de sloop van de voormalige werkplaats in de jaren zeventig van de vorige eeuw.

De onderzoeksvragen die in het Programma van Eisen / Plan van Aanpak zijn gesteld, kunnen nu als volgt worden beantwoord:

1. Zijn er één of meerdere vindplaatsen aanwezig in het onderzoeksgebied, en zo ja, waar bestaan deze uit?

Nee, er zijn geen vindplaatsen aangetroffen.

2. Bij afwezigheid van archeologische resten; wat is hiervoor de verklaring?

Een mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat door de geringe diepte van het archeologisch relevante niveau (maximaal 50 cm onder maaiveld) eventuele archeologische resten zijn verstoord door recente bouw- en sloopactiviteiten van bijvoorbeeld de voormalige werkplaats uit de tweede helft van de 20^e eeuw. Hier zou dan weer tegenin kunnen worden gebracht dat eventuele diepere sporen wel hadden kunnen worden aangetroffen of dat vondstmateriaal in de bovenliggende puinlagen terecht had kunnen komen.

Een tweede mogelijke verklaring zou kunnen zijn dat er wellicht gunstigere woonlocaties in de omgeving lagen die samenhangen met hoogte in het landschap, waterhuishouding, bodemgesteldheid.

3. Wat is de omvang van eventuele verstoringen?

Over het gehele deelgebied is de bovengrond tot maximaal 50 cm diep verstoord.

4. Wat is de aard, diepteligging, datering, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren?

Er zijn geen sporen of vondsten aangetroffen.

5. Hoe is de conservering en gaafheid van de bodem en de archeologische resten?

De bodem is tot maximaal 50 cm onder maaiveld verstoord.

6. Wat voor een type sites en off-site patronen kunnen worden onderscheiden en hoe laten deze zich op basis van de opgraving ruimtelijk begrenzen?

Niet van toepassing.

7. Wat is de fysiek landschappelijke ligging/opbouw van de vindplaatsen?

Er is geen vindplaats aangetroffen.

8. Wat kunnen de uitkomsten van het onderzoek zeggen over de omliggende terreinen in de omgeving?

Ondanks het ontbreken van een vindplaats in het huidige plangebied kan in de omgeving hiervan nog altijd een vindplaats uit de Romeinse tijd, Middeleeuwen of Nieuwe tijd aanwezig zijn.

9. Indien er geen archeologische resten worden aangetroffen, wat is de reden voor de afwezigheid van archeologische resten?

Zie het antwoord op vraag 2.

10. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig binnen het plangebied? Wat is hun aard, datering, fysieke kwaliteit (gaafheid en conservering), diepteligging en ruimtelijke verspreiding (zowel horizontaal als verticaal/stratigrafisch)?

Er zijn geen vondsten aangetroffen.

Literatuur

Noordervliet-van Zwiene, J., 2015: *Plananalyse archeologie saneringslocatie De Boomgaard te Koudekerk aan den Rijn*. Omgevingsdienst West-Holland.

Williams, G., 2015: *Programma van Eisen archeologische begeleiding Boomgaard 20-26 Koudekerk aan den Rijn*.

Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied.

Afb. 2. Het plangebied voor aanvang van de sanering in deelgebied B.

Afb. 3. Overzicht van alle waarnemingen, onderzoeksmeldingen en monumentterreinen in de omgeving van het plangebied.

Afb. 4. Ligging van deelgebied B op luchtfoto. (Bron: Google Maps).

Afb. 5. Bodemopbouw in deelgebied B, noordprofiel.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Verklarende woordenlijst

Antropogene sporen Alle immobiele sporen van menselijke oorsprong, variërend van paalgaten of fosfaatvlekken tot muurresten.

AMK Archeologische Monumentenkaart geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1) Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RCE en de provincies en wordt beheerd door de RCE.

Archeologische indicatoren Indicatief archeologisch materiaal dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats.

Archis Archeologisch Informatie Systeem. Dit door de RCE beheerde systeem bevat informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten.

¹⁴C Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CIS Het landelijke registratienummer ten behoeve van archeologisch onderzoek, uitgegeven door het Centraal Informatiesysteem.

CMA Centraal Monumenten Archief.

Ex situ Niet ter plaatse. Aanduiding die wordt gebruikt om aan te geven of grondsporen en / of artefacten zich niet meer op de oorspronkelijke plaats in de bodem bevinden. Behoud ex situ is het bewaren van de archeologische informatie door definitief onderzoek (opgraven, documenteren en registreren).

IKAW Indicatieve kaart van archeologische waarden, een door de RCE geproduceerde kaart op landelijk niveau met de verwachte relatieve of absolute dichtheid van (bepaalde) archeologische verschijnselen in de bodem.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek. Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

In situ Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponeed, weggegooid of verloren. Behoud in situ is het behouden van archeologische waarden in de bodem.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

PVA Plan van Aanpak. Een door de opdrachtnemer op te stellen plan voor de uit te voeren werken waarmee beoogd wordt aan de vereisten zoals geformuleerd in het Programma van Eisen en/of het ontwerp te voldoen. Ook wordt hierin een voorstel gedaan voor de werkwijze waarmee de in het Programma van Eisen en/of ontwerp geformuleerde resultaatsverwachtingen bereikt kunnen worden.

PVE Programma van Eisen. Het PvE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

RCE Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

RTS Robotic Total Station. Hiermee worden vlakken direct digitaal ingemeten.

Selectieadvies Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.

Afkortingen in de database

REFERENTIELIJSTEN

Versie 1.6

AARD SPOOR

Aard van het spoor

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
AKR	(oude) akkerlaag
AWC	aardewerkconcentratie
BA	balk
BES	beschoeiing
BG	boorgat
BKS	bekisting
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	beerput/beerkuil
BRL	brandlaag
BU	bustum
BUN	visbun
BV	bouwvoor
CR	crematiegraf
DIG	dierbegraafing
DK	drenkkuil
DLT	doorlaat (door een muur)
DP	depressie
DR	drain
EG	erfgreppel
ES	esdek
FU	fuik
GA	gracht
GE	geul
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRK	grafkuil
GT	goot
HA	haard
HAK	haardkuil
HG	huisgreppel
HKC	houtskoolconcentratie
HI	hoefindruk
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhumatiegraf
KEL	kelder
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkante kringgreppel
KL	kuil
KS	karrenspoor
LAK	laklaag
LAT	latrine
LG	laag
LO	ophogingslaag
LS	stortlaag
MI	muurinsteek
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
MU	muuruitbraak
NV	natuurlijke verstoring
NVD	dierlijke verstoring
NVP	plantaardige verstoring
OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil
PG	paalgat
PGK	paalgat met paalkuil
PK	paalkuil
PL	plank
PLW	plaggenwand
PO	poel
POE	poer
POT	potstal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergetouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
REC	recent

RPA	palenrij
RPG	rij paalgaten
RPK	rij paalkuilen
RPL	rij planken
SG	standgreppel
SI	silo
SL	sloot
SPB	spaarboog
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
VL	vlek
VR	vloer
VSC	vuursteenconcentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WOO	woonlaag
XXX	onbekend

COUPEVORM

Vorm van de onderkant van het spoor in de coupe

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
ONR	onregelmatig
PNT	punt
RND	rond
VLK	vlak
KOM	komvormig
REV	revolvertas
VRK	vierkant
RHK	rechthoekig
NG	niet gecoupeerd

VLAKVORM

Vorm van het spoor op het horizontale vlak

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
LIN	lineair
ONR	onregelmatig
OV	ovaal
RHK	rechthoekig
RND	rond
SIK	sikkelvormig
VRK	vierkant

KLEUR

Duiding van de kleur

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
BE	beige
BL	blauw
BR	bruin
GL	geel
GN	groen
GR	grijs
OR	oranje
PA	paars
RO	rood
RZ	roze
WI	wit
ZW	zwart

Daarnaast:

D	donker
L	licht
SCH	schoon
VL	vuil
ZR	zeer

DBRGR = donkerbruingrijs (hoofdkleur is dan grijs)

INSLUITSEL

Aard van een insluitel van een vulling

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AS	as
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen schelp)
BS	baksteen
BW	bouwaardewerk (baksteen, dakpan, tegel)
FE	ijzeroer
FF	fosfaat
GL	glas
HK	houtschool
HL	huttenleem
HT	hout
KI	kiezels
LR	leer
MET	metaal
MN	mangaan
NS	natuursteen
OKR	oker
SCH	schelp
SL	slak
VKL	verbrande klei
VST	vuursteen

TEXTUUR

Textuur van een vulling met NEN-classificatie

<u>Code</u>	<u>NEN</u>	<u>Referentie</u>
K	K	klei
ZK	Ks1	zware klei
MK	Ks2	matig zware klei
LK	Ks3	lichte klei
Z-K		zandige klei
ZI		zavel
ZZI	Kz1	zware zavel
MZI	Kz2	matig lichte zavel
LZI	Kz3	lichte zavel
L	L	leem
SL	Lz1	siltige leem
Z-L	Lz3	zandige leem
V	V	veen
V1	Vk3	venige klei
V2	Vk1	kleiig veen
V3	VKM	mineraalarm veen
Z-V	Vz1	zandig veen
Z	Z	zand
FZ	Zs1	fijn zand
MZ	Zs1	middelgrof zand
GZ	Zs1	grof zand
ILZ	Zs2	iets lemig zand
LZ	Zs3	lemig zand
IGHZ	g1	iets grindhoudend zand
MGHZ	g2	matig grindhoudend zand
SGHZ	g3	sterk grindhoudend zand
V-Z	Vz3	venig zand
G	G	grind
FG		fijn grind
GG		grof grind
IZHG	Gz1	iets zandhoudend grind
MZHG	Gz2	matig zandhoudend grind
SZHG	Gz3	sterk zandhoudend grind
ST		steen
HT		hout
H0	h1	humushoudend
H1	h2	matig humeus
H2	h3	humusrijk

INHOUD

Aard van het materiaal van een vondst

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AW	aardewerk vaatwerk
AWG	gedraaid aardewerk
AWH	handgevormd Aardewerk
BAKSTN	baksteen
DAKPAN	dakpan
AXB	bot (geen schelp)
OMB	bot menselijk
ODB	bot dierlijk
CREM	crematieresten
BOUWMAT	bouwaardewerk (keramisch, geen steen)
COP	coproliet
GLS	glas (geen slak)
HK	houtschool
HT	hout (geen houtschool, geen plantaardige resten)
KER	keramische objecten (weefgewichten e.d.)
ODL	leer
MXX	metaal (geen slak)
MCU	koper/brons
MFE	ijzer
MPB	lood
MIX	gemengd
SXX	natuursteen (geen vuursteen)
PIJP	pijpenkoppen en -stelen
SCH	schelp
SLAK	slakken
TEGEL	tegel
OTE	textiel, touw
HUTTELM	verbrande klei (geen lemen gewichten)
SVU	vuursteen
XXX	overig

MONSTER

Aard van een monster

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
MA	monster algemeen
MAR	monster artropoden
MBOT	monster bot
MC14	monster voor ¹⁴ C-datering
MCH	chemisch monster
MCR	crematiemonster
MD	monster voor dendrochronologisch onderzoek
MDIA	diatomeeënmonster
MDNA	DNA-monster
MFF	fosfaatmonster
MHK	houtschoolmonster
MHT	houtmonster
MP	pollenmonster
MSC	schelpenmonster
MSL	monster slijplaat
MZ	zadenmonster voor botanisch onderzoek

VERZAMELWIJZE

Manier waarop een vondst of monster is verzameld.

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AAC	aanleg coupe (handmatig schaven)
AANV	aanleg vlak of profiel (handmatig)
BIGB	bigbag
COUP	couperen (handmatig)
DETC	detectorvondst
LICH	lichten (vondst met omringende grond integraal verwijderd)
MAA	machinale aanleg
MAF	machinale afwerking (of machinaal couperen)
MSCH	machinaal schaven
PUNT	puntvondst (ingemeten)
SCHA	uitschaven (handmatig)
SPIT	uitspitten (handmatig)
TROF	troffelen